

HY-225 - Οργάνωση Υπολογιστών: Περιγραφή του Μαθήματος

Στόχοι του Μαθήματος:

- Να δώσει σε όλους τους φοιτητές του Τμήματος --μαζί με το προηγούμενό του μάθημα, την Ψηφιακή Σχεδίαση-- τις **ελάχιστες απαραίτητες γνώσεις** υλικού (hardware) και οργάνωσης/αρχιτεκτονικής υπολογιστών τις οποίες θα χρειαστούν για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των άλλων τομέων της Επιστήμης και Τεχνολογίας των Υπολογιστών.
- Να διδάξει στοιχειώδεις γνώσεις σχετικά με τις **γλώσσες Assembly**.
- Να δείξει πώς κατασκευάζεται ένας ολόκληρος υπολογιστής (αρχικά απλός και ύστερα με ομοχειρία (pipelining)), χρησιμοποιώντας μόνο τις λογικές πύλες και flip-flops που ο φοιτητής ξέρει από την Ψηφιακή Σχεδίαση. Έτσι, δίνει ένα στέρεο **υπόβαθρο κατανόησης** για την υλική βάση της Επιστήμης και Τεχνολογίας Υπολογιστών, και επίσης απομυθοποιεί τον υπολογιστή.
- Να προσφέρει στοιχειώδη εισαγωγή στην προχωρημένη αρχιτεκτονική των σημερινών υπολογιστικών συστημάτων, και απλοποιημένους τρόπους κατανόησης της επίδοσής τους.
- Να αποτελέσει τη **βάση** πάνω στην οποία θα στηριχτούν τα υπό προχωρημένα μαθήματα ψηφιακών συστημάτων και αρχιτεκτονικής, για όσους φοιτητές επιλέξουν να τα παρακολουθήσουν.

Περιεχόμενο του Μαθήματος:

- **Η γλώσσα Assembly** και η γλώσσα μηχανής, σαν το μοντέλο αφαίρεσης που το hardware παρουσιάζει προς το software. Παράδειγμα: ένα υποσύνολο αυτών των γλωσσών του επεξεργαστή MIPS. Στοιχειώδεις γνώσεις προγραμματισμού σε Assembly: if-then-else, βρόχοι, πίνακες, pointers, διαχείριση στοίβας και κλήση διαδικασιών.
- **Υλοποίηση επεξεργαστή** χρησιμοποιώντας καταχωρητές, πολυπλέκτες, αθροιστές, ALU's, μνήμες, συνδυαστική λογική, και FSM. Σχεδίαση του datapath. Σχεδίαση της μονάδας ελέγχου. Διακοπές-Εξαιρέσεις.
- Εισαγωγή στην τεχνική της **ομοχειρίας (pipelining)**. Επίδοση (ταχύτητα) υπολογιστών, CPI και συναφείς εξισώσεις.
- **Σύστημα Μνήμης:** Εισαγωγή στις κρυφές μνήμες. Εικονική μνήμη. Καταστάσεις χρήστη-πυρήνα, κάλεσμα λειτουργικού συστήματος, προστασία.
- **Περιφερειακές Συσκευές** και η επικοινωνία τους με την κεντρική μονάδα. Απεικόνιση I/O σε διευθύνσεις μνήμης. Επικοινωνία με δειγματοληψία και με διακοπές. DMA.
- **Προχωρημένα θέματα:** Πολυπύρηντοι υπολογιστές, Συνοχή (Coherence) κρυφών μνημών, εκτέλεση εντολών εκτός σειράς, Πολυνημάτωση, GPGPU's.

Ασκήσεις, Εργασίες, Βιβλίο:

- Εβδομαδιαίες Ασκήσεις καθ' όλο το εξάμηνο, οι οποίες περιλαμβάνουν:
 - Ασκήσεις προγραμματισμού σε **γλώσσα Assembly**, στον προσομοιωτή **SPIM** της αρχιτεκτονικής MIPS.
 - Σχεδίαση και οπτικοποιημένη προσομοίωση ενός υποσυνόλου του **επεξεργαστή MIPS** (τύπου RISC) σε επίπεδο μεταφοράς καταχωρητών (RTL), σε παραλλαγές ενός κύκλου, πολλαπλών κύκλων, και pipelined.
 - Ασκήσεις στην ανάλυση επίδοσης επεξεργαστών, σε κρυφές μνήμες, εικονική μνήμη, και I/O.
 - Εκπαιδευτικές ερωτήσεις on-line τύπου "quiz".
- **Βιβλίο** - θα ακολουθηθεί το: D. Patterson, J. Hennessy: "Computer Organization and Design: the Hardware/Software Interface -- Οργάνωση και Σχεδίαση Υπολογιστών: η Διασύνδεση Υλικού και Λογισμικού", Εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2010, ISBN 978-960-461-352-6 [Σύγγραμμα αριθμός 12561945 στο σύστημα "Εύδοξος": service.eudoxus.gr/search/#a/id:12561945/0] Ελληνική Μετάφραση της 4ης έκδοσης του Αγγλικού πρωτοτύπου (Elsevier Morgan Kaufmann Series). Το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων: 2, 4, 5, 6, 7, και του Παραρτήματος για Assembly και SPIM.
- **Άλλα** δημοφιλή βιβλία που έχουν χρησιμοποιηθεί συχνά (σε διεθνές επίπεδο) για το μάθημα:

- ο V. Hamacher, Z. Vranesic, S. Zaky: "Οργάνωση και αρχιτεκτονική ηλεκτρονικών υπολογιστών", Ελληνική μετάφραση: Εκδόσεις Επίκεντρο (2007), ISBN: 978-960-458-000-2, από το Αγγλικό πρωτότυπο: McGraw-Hill, 3rd edition, 1990, ISBN 0-07-100742-3.
- ο M. Mano: "Computer System Architecture", Prentice-Hall, 2nd edition, 1982, ISBN 0-13-166611-8.
- Σημειώνεται ότι σε πολλά Πανεπιστήμια δίδεται ο τίτλος "Αρχιτεκτονική Υπολογιστών" σε μαθήματα με περιεχόμενο ανάλογο του HY-225 (όπως π.χ. και στο βιβλίο του Mano "Computer System Architecture"). Εμείς, κρατάμε τον τίτλο "Αρχιτεκτονική Υπολογιστών" για το πιο προχωρημένο μάθημα (HY-425), όπου διδάσκονται οι τεχνικές αύξησης της επίδοσης ενός υπολογιστή με δοσμένο κόστος κατασκευής, και χρησιμοποιούμε τον πιο μετριοφρόνα τίτλο "Οργάνωση Υπολογιστών" για το παρών, εισαγωγικό μάθημα.

Θέση στο Πρόγραμμα Σπουδών:

- Μάθημα **Κορμού** της Επιστήμης Υπολογιστών (δηλαδή υποχρεωτικό για την αποφοίτηση).
- Διδακτικές Μονάδες: **Οκτώ (8) ECTS**.
- Προαπαιτούμενο:** [HY-120 "Ψηφιακή Σχεδίαση"](#) (δηλαδή, η εγγραφή στο HY-225 είναι δυνατή μόνο για όσους έχουν **ήδη** περάσει επιτυχώς το HY-120).
- Για όσους επιθυμούν να μάθουν περισσότερα γύρω από το υλικό (hardware), υπάρχουν τα μαθήματα επιλογής (κυρίως Ε4):
 - ο [HY-220](#) "Εργαστήριο Ψηφιακών Κυκλωμάτων" (προϋποθέτει το HY-120 αλλά όχι το HY-225).
 - ο [HY-425](#) "Αρχιτεκτονική Υπολογιστών" (προϋποθέτει το HY-225) και
 - ο [HY-428](#) "Εργαστήριο Ενσωματωμένων Επεξεργαστών" (προϋποθέτει τα HY- 225 και 255).
 - και τα σπανιότερα διδασκόμενα: [HY-121](#) "Ηλεκτρονικά Κυκλώματα" / [HY-422](#) "Εισαγωγή στα Συστήματα VLSI"

Διδάσκων, Βοηθοί, Πρόγραμμα, Επικοινωνία:

- ο [Μανόλης Κατεβαίνης](#), Καθηγητής, Τμ. Επ. Υπολογιστών, Πανεπ. Κρήτης - ηλτά: kateveni - τηλ: 3564 - ώρες γραφείου (συνήθως) Δευτέρες-Τετάρτες 9:50 - 11:20 (ή και άλλες, κατά προτίμηση μετά από ηλτά/τηλ επιβεβαίωσης) στο γραφείο K329.
- ο **Βοηθοί** - ηλτά: hy225 - Μεταπτυχιακοί Φοιτητές, Τμ. Επ. Υπολογιστών, Πανεπ. Κρήτης:
 - ο Ιωάννης Βελεγράκης - ηλτά jveleg
 - ο Ευάγγελος Βασιλάκης - ηλτά nvasil
 - ο Παναγιώτης Γαρεφαλάκης - ηλτά pgaref
 - ο Απόστολος Γλένης - ηλτά aglenis
 - ο Φίλιππος Ίνεγλης - ηλτά filippos.ineglis παπατκι gmail τελεία com
 - ο Δαμιανός Μεταλλίδης - ηλτά metalidis
 - ο Γεώργιος Παπαδάκης - ηλτά gparad
 - ο Δημήτριος Πούλιος - ηλτά droulios
- ο **Διδασκαλία** (ή και Φροντιστήριο, ενίοτε): κάθε Δευτέρα και Τετάρτη, ώρες 12-2 (12:15 - 14:00) στο Αμφιθέατρο Β, και κάμποσες Παρασκευές, ώρες 4-6 (16:15 - 18:00) στο Αμφιθέατρο Α.
- ο **Διαγωνισμός Προόδου**: Σάββατο, 29 Μαρτίου 2014 (τέλος βδομάδας 6), ώρα 12-2, κατά πάσα πιθανότητα. Η συμμετοχή των φοιτητών είναι υποχρεωτική.
- ο **Ιστοσελίδα μαθήματος**: <http://www.csd.uoc.gr/~hy225/> (κωδικοποίηση ISO-8859-7).
- ο **Ιστοσελίδα Βιντεοσκοπήσεων και Quizzes**: <https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=288>
- ο **Κατάλογος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μαθήματος**: [hy225-list](#) (εγγραφείτε στέλνοντας ηλτά στο majordomo@csd.uoc.gr που να περιέχει στο σώμα (όχι στο θέμα): subscribe hy225-list

Βαθμολογία:

- ο **25 %** από τους βαθμούς **Ασκήσεων**,
- ο **15 %** από τον βαθμό διαγωνισμού **Προόδου**,
- ο **60 %** από τον βαθμό **Τελικής Εξέτασης** (οιασδήποτε περιόδου), όταν ο βαθμός αυτός είναι **τουλάχιστο τριανταπέντε** στα εκατό (35/100).

Βαθμός τελικής εξέτασης κάτω του 3.5 στα 10 (οιασδήποτε περιόδου) προκαλεί αποτυχία στο μάθημα. Οι εξετάσεις (προόδου και τελική) είναι με κλειστές σημειώσεις. Καθυστερήσεις παράδοσης ασκήσεων και εργασιών συνεπάγονται αφαίρεση 2 βαθμών (σε άριστα 10) για καθυστέρηση έως και μία (1) εβδομάδα, και μηδενισμό πέραν τούτου. Οι δυσκολότερες ασκήσεις θα εξεταστούν και προφορικά.